

Breien uit protest of als onderzoek

Tentoonstelling in Textielmuseum kiest

niet echt een thematische invalshoek

► **Knitted Worlds in het Textiel Museum over breiwerken in de kunst.**

► **De kunstenaars combineren feministische tradities met actuele onderwerpen.**

Door SANDRA SMETS

TILBURG. We zijn gewend aan de narigheid die de tv over ons uitstrooit, maar soms zie je iets dat je echt met afgrijzen vervult. Kunstenaar Jimini Hignett had dat met de veelbesproken documentaire *Beperkt Houdbaar* van Sunny Bergman. Daarin figureert ene dokter Matlock, een Amerikaanse plastisch chirurg die een patent heeft op een bepaald soort vaginale cosmetische chirurgie, die hij uitvoert met een laser. De klanten stromen binnen, het geld natuurlijk ook. Hoe onzeker moet je als vrouw zijn om zo'n gefotostoot onderlijf te willen? Welke griezel promoot zulke onzinoperaties? En, wat doe je daarna als fanatiek feministische kunstenaar?

Hignett zat in de metro na te denken over dit probleem en tegenover haar zat een saale man met een V-halstrui aan. Toen wist ze het: ze ging een V-halstrui breien voor Matlock. Dat doen huisvrouwen in de VS regelmatig, naar het schijnt. Zij breien truien voor keurige mannen op tv, zoals nieuwslezers. Hignetts trui bestaat uit gebreide vagina's met schaamlippen in allerlei vormen en formaten. Hat bleek een moeilijke klus. De nog losse onderdelen zijn te zien in *Knitted Worlds* in het Textielmuseum, een groepstentoonstelling over het breien in de kunst.

Het Textielmuseum heeft de wind mee. Uitgebreid met een grote nieuwe hal biedt het onderdak aan veel meer dan oude weefgetouwen. Het heeft allerlei tentoonstellingsruimtes, een café met designstoelen, een uitgebreide museumwinkel en een lab waar kunstenaars experimenteel textiel kunnen laten maken. Textiel is populair, breien is alweer een paar jaar in de mode. Gebreide laarzen domineren al twee seizoenen de winkel-etages. Gebreide mascottes zie je in verschillende reclames.

Ook op internet is er aanbod genoeg: bomen, auto's, groenten, je kunt het zo gek niet verzinnen of het wordt gebreid. De breihype gedijt door het web-2.0-principe dat iedereen zijn ei kwijt kan op internet, en door de populariteit van 'customizen'.

► **Als je porno in brave huisvlijt verpakt, komt de boodschap des te harder aan ◀**

soires onderscheid je je van de merken die iedereen draagt. En het heeft een feministisch tintje: de breicafés met de naam *Stitch-'n-Bitch* klinken niet erg gastvrij voor mannen.

Feministen ontdekten het breien al in de jaren zestig en zeventig, toen vrouwen nog veel te bevechten hadden in de kunst. Mannen domineerden de kunstwereld met schilderijen en sculpturen van stoere formaten, waarin ze met grote verfgelbaren hun handschrift uitten of juist met zakelijke abstracties het hogere nastreefden. Vanuit hun underdogpositie kozen vrouwelijke kunstenaars de aanval door rolpatronen te bevestigen. Ze gingen borduren en breien. Want als je porno of politiek in brave huisvlijt verpakt – zoals bij een V-halstrui vol onesthetische schaamlippen – is het contrast zo groot dat de boodschap des te harder aankomt.

Hignetts *Gift For Dr. Matlock* zou je kunnen zien als een sleutelwerk in *Knitted Worlds*. Het combineert fe-

ministieke kunsttradities met actualiteiten. Sociaal-politieke en maatschappelijke kunst speelt een hoofdrol in de tentoonstelling. Elaine Reichek vond foto's van uitgeroeide indianenstammen en breide hun lichaamsversieringen en tenten na, als een postuum eerbetoon. Annette Streyll exposeert gebreide schaalmodellen van McDonald's en de Duitse Reichstag, als parodie op hoe onbeschaamd verschillende soorten logo-architectuur hun plek in ons landschap opeisen. Het oudste werk in de tentoonstelling is een gebreid tegelpatroon van Rosemarie Trockel uit 1989. Tegeltjes horen bij het huisvrouwenbestaan, de voorstelling van VOC-schepen erop bij de grote mannenwereld. *'Freude'* staat onder de tegels te lezen, in spiegelbeeld – omgedraaid, in zichzelf gekeerd, onecht.

Knitted Worlds toont het hele scala aan gebreide kunst – politieke werken, feministische, modeaccessoires, textuuronderzoek, en computers die toegang bieden tot digitale breiate-liers. Dat is het manco van de expositie: ze wil te veel. Elke paar jaar organiseert het Textielmuseum een tentoonstelling over textielkunst en elke keer laat het zien wat er allemaal wel niet gehaakt, gebreid en geborduurd wordt. Door geen thema te kiezen reduceert het museum de kunst tot de techniek. Daardoor raakt de inhoud ondergesneeuwd. Hignetts vagina's

► **Elaine Reichek breide lichaamsversieringen van uitgeroeide indianen na ◀**

hebben niets te zoeken tussen de gebreide manchetten van Maria Blaisse en de abstracte sculpturen van Karin

meer samenhang dan *Geborduurd* drie jaar geleden, doordat maatschappelijke issues relatief iets meer overheersen. En een slimme routing met thematische stippellijnen op de grond legt extra dwarsverbanden tussen verwante kunstwerken.

Door die dwarsverbanden kan het leuk zijn om nog eens goed naar de werken te kijken die niet direct hun boodschap vrijgeven. Zoals de beige lappen van Heidi Kennedy Skjerve. Ze lijken op de zakelijk uitzierende kunst uit de jaren zeventig. Zerokunstenaars als Jan Schoonhoven streefden naar een neutraal uitzierende kunst, door van karton rasters te maken en dit wit te verven. Dit uitbannen van het handschrift maakte de kunstenaar nederig. En tegelijk ook niet, want het maakte zijn kunst groter dan de kunstenaar. Handschrift, nederigheid, dat is waar textielkunst van origine ook over gaat. Skjerve laat haar werken gewoon door een breimachine maken en hangt ze daarna op als abstracte kunst, twee bij drie meter. Zo macho kan breikunst zijn.

Jimini Hignett maakte dit Gift for Dr. Madlock na het zien van de onzinoperaties in de documentaire *Beperkt Houdbaar* van Sunny Bergman.

Gift for Dr. Madlock, 2007/08
acryl, wol, papier, hout, handgebreed, getekend.

Foto Jimini Hignett

TENTOONSTELLING
Knitted Worlds

Textielmuseum Tilburg, T/m 14 juni. Inl.: www.textielmuseum.nl

nrc next
Vrijdag 27 maart 2009